

ANALISIS PROGRAM SOKONGAN AKADEMIK DI RUMAH KEBAJIKAN KANAK-KANAK PERSENDIRIAN

Analysis of Academic Support Programmes at Private Children Welfare Home

Syed Lamsah Syed Chear^{1*}, Satoria Amiruddin², Amiraa Ali Mansor³

^{1,2}Jabatan Pengajian Awal Kanak-Kanak, Fakulti Pendidikan dan Sains Sosial, Universiti Selangor, Bestari Jaya, Selangor, Malaysia

³Jabatan Sains Sosial, Fakulti Pendidikan dan Sains Sosial, Bestari Jaya, Universiti Selangor, Selangor, Malaysia

syedlamsah@unisel.edu.my¹, msriya@unisel.edu.my², amiraa@unisel.edu.my³

***Corresponding Author**

Received: 15 March 2021; **Accepted:** 16 April 2021; **Published:** 06 Mei 2021

To cite this article (APA): Syed Chear, S. L., Amiruddin, S., & Ali Mansor, A. (2021). Analisis program sokongan akademik di rumah kebajikan kanak-kanak persendirian. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 10, 97-113. <https://doi.org/10.37134/saecj.vol10.sp.9.2021>

To link to this article: <https://doi.org/10.37134/saecj.vol10.sp.9.2021>

ABSTRAK

Kelangsungan hidup sesuatu masyarakat sangat bergantung kepada kesediaan setiap anggota untuk memikul tanggungjawab dan menyedari setiap seorang mempunyai peranan yang saling melengkapi. Pendidikan seringkali dikaitkan sebagai senjata paling ampuh untuk menangani masalah kemiskinan. Jika individu dewasa dan berkeluarga tidak mampu berhadapan dengan tekanan kemiskinan, bagaimana pula kanak-kanak yang hidup dalam persekitaran serba kekurangan? Objektif kajian ini adalah untuk meninjau pelaksanaan program sokongan akademik di Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Persendirian/Berkediaman) serta menilai keupayaan institusi untuk merancang program sedemikian. Pengkaji telah melawat 35 buah institusi di Selangor untuk meninjau, mengedat borang soal selidik dan menemubual. Didapati kanak-kanak di institusi mengikuti pendidikan wajib dan pelbagai program pembangunan diri yang dianjurkan oleh institusi, sukarelawan dan organisasi luar. Program sokongan akademik di institusi dapat dikategorikan kepada dua bentuk iaitu penyediaan fasiliti dan penganjuran program bimbingan dan motivasi kepada penghuni termasuk menguatkuasa tindakan disiplin. Ia diperkukuh dengan adanya hubungan baik institusi dengan sekolah dan sukarelawan serta latihan berterusan. Institusi ditadbir oleh individu yang berkelayakan dan berpengalaman, manakala pengasuh memiliki latar belakang akademik yang sesuai. Para pentadbir menunjukkan skor median yang tinggi terhadap kemahiran merancang dan melaksanakan program sokongan akademik. Hasil kajian ini mempunyai signifikan terhadap fungsi agensi kebajikan di peringkat persekutuan dan negeri, orang awam dan korporat agar lebih proaktif dan sistematik memberikan bantuan dan sokongan. Suatu dasar yang lebih menyeluruh menyentuh peranan kerajaan, masyarakat dan institusi kebajikan adalah dicadangkan menuju kepada konsep *de-institutional* sepertimana diamalkan di Eropah. Ia penting untuk memastikan setiap kanak-kanak daripada institusi kebajikan mendapat hak dan peluang pendidikan sama seperti kanak-kanak dalam jagaan institusi keluarga.

Kata Kunci: rumah kebajikan, kanak-kanak, program sokongan akademik, perancangan dan pengurusan

ABSTRACT

The survival of a society depends heavily on the willingness of every member of the society to assume responsibility and realize each one has a role that complements each other. Education is often associated as the most powerful weapon to solve poverty problems. If an adult is not able to deal with relative poverty to meet a minimum level of living standards, what about the children living in a versatile environment? The objective of this study is to overview the implementation of academic support programmes at Children Welfare Home (Private/Residential) as well as to analyze the ability of the institution to plan and organize such programmes. The researcher visited 35 institutions in Selangor to survey, distribute questionnaires, and conduct interview sessions. The findings showed that activities in private children welfare homes were not only limited to care but the children were also given compulsory education and attended various personal development programmes organised by the institutions, volunteers and external organisations. Academic support programmes within the institutions can be categorised into two forms, that are providing facilities and organizing activities. Academic support encompasses the guidance and motivational activities given to the children including enforcing disciplinary action. This activity is strengthened by ensuring the institution having a good relationship with schools and external volunteers as well as providing continuous training to staff. Generally, the institutions have qualified and experienced administrators, while the staff has appropriate academic qualifications. Administrators at the institutions demonstrate high median scores on planning skills and implementing academic support programs. The study recommended that social and community service agencies to pay more attention to private children's welfare homes. It is important to ensure the children are well prepared and able to face challenges after exiting the institutions.

Keywords: *welfare homes, children, academic support programs, planning and management*

PENGENALAN

Perangkaan Pendidikan Malaysia 2020 mencatatkan kadar penyertaan murid ke institusi pendidikan kerajaan dan bantuan kerajaan di peringkat rendah pada purata 92.38% antara tahun 2016 – 2020 (Kementerian Pendidikan Malaysia [KPM], 2020). Kedudukan Malaysia dalam kalangan negara ASEAN boleh dianggap baik iaitu pada purata 97.3% bagi tempoh lima tahun antara 2014 – 2018 berbanding Brunei (102.1%), Singapura (100.0%), Vietnam (97.5%), Indonesia (96.8%), Myanmar (94.1%), Kemboja (93.6%) dan Filipina (93.2%) (ASEAN Secretariat, 2019). Bagaimanapun kadar peralihan murid daripada sekolah rendah ke menengah di Malaysia hanya mencatatkan purata 88.66% antara tahun 2016 – 2020 (KPM, 2020). Pencapaian akademik rendah, tidak berminat dengan persekolahan, pengaruh rakan dan ahli keluarga yang tidak bersekolah serta persekitaran kehidupan yang mencabar dikatakan sebagai faktor utama keciciran dari sekolah (Mokshein *et al.*, 2016). Faktor-faktor ini mungkin berbeza di dalam masyarakat dan kepada masyarakat orang asli, latarbelakang akademik ibu-bapa dan kemiskinan keluarga menjadi penyebab utama keciciran sekolah (Singar & Zainuddin, 2017). Keciciran sekolah yang melibatkan kanak-kanak di pedalaman Sabah merupakan kes yang sama sekali berbeza dengan negeri-negeri lain di Semenanjung (Dana Kecemasan Kanak-Kanak Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu [UNICEF] Malaysia, 2019). Masih banyak usaha yang perlu dilakukan oleh kerajaan sebagai komitmen untuk mematuhi Perkara 28 Konvensyen Kanak-Kanak Sedunia, Pertubuhan Pendidikan, Sains dan Kebudayaan Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (UNESCO) (Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia [SUHAKAM], 2005) iaitu menjadikan pendidikan rendah diwajibkan dan disediakan secara percuma kepada semua. SUHAKAM menegaskan bahawa kanak-kanak perlu dipastikan mendapat hak mereka untuk mengikuti sistem pendidikan tanpa mengira asal-usul dan di mana mereka berada apatah lagi jika mereka ditempatkan di institusi perlindungan.

Pada tahun 2019 terdapat 1,094 Pusat Jagaan Kanak-Kanak berdaftar di seluruh negara yang merekodkan jumlah penghuni seramai 34,094 kanak-kanak (Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [KPWK], 2019). Laporan lebih terperinci mencatatkan 5,393 kanak-kanak berada di institusi kebajikan awam seperti Rumah Kanak-Kanak, Asrama Akhlak, Sekolah Tunas Bakti dan seumpamanya manakala 6,276 kanak-kanak diberikan perlindungan dan pemeliharaan daripada penganiayaan (KPWK, 2018). Sejak sepuluh tahun lalu jumlah penghuni di Pusat Jagaan Kanak-Kanak semakin meningkat daripada 8,378 pada tahun 2009 kepada lebih 20,000 pada tahun 2013 dan terus menjangkau melebihi 35,000 pada tahun 2016 (Jabatan Kebajikan Masyarakat [JKM], 2017). Laporan tersebut turut menyatakan bahawa Selangor mempunyai jumlah tertinggi kanak-kanak di Pusat Jagaan iaitu seramai 7,357 orang (27.75%). Statistik ini membangkitkan kebimbangan terhadap masa hadapan kanak-kanak. Persoalan yang ditimbulkan, adakah kanak-kanak berupaya untuk meneroka kehidupan yang lebih bermakna selepas mereka keluar daripada institusi? Jangkaan sebegini membangkitkan persoalan kedua, adakah kanak-kanak di institusi kebajikan menerima peluang pendidikan yang sama berkualiti seperti kanak-kanak yang tinggal bersama keluarga? Persoalan seterusnya adakah institusi kebajikan mempunyai keupayaan untuk merancang dan melaksanakan program sedemikian serta mendapat perhatian dan sokongan sewajarnya daripada agensi berwajib? Kebimbangan ini bersandarkan andaian bahawa sekiranya pihak institusi gagal menyediakan persekitaran yang positif dikhuatiri ia akan menyebabkan kanak-kanak terdedah kepada masalah sosial, emosi dan psikologi (Young & Hee, 2017). Ini kerana penerapan kemahiran sosial-emosi terhadap kanak-kanak berupaya mendorong kepada pencapaian persekolahan yang lebih baik, penyesuaian terhadap pembelajaran masa hadapan, kesejahteraan dan pengurusan tingkah laku yang disenangi (Alzahrani *et al.*, 2019).

Tinjauan Literatur

Definisi yang mengaitkan konsep kesejahteraan kepada kemudahan infrastruktur dan kemudahan awam mungkin tidak lagi sesuai kerana pengukuran kualiti hidup sewajarnya perlu dibuat berdasarkan sudut pandang daripada bawah agar ia dapat mewakili individu atau agen yang membentuk kehidupan masyarakat (Awang *et al.*, 2006). Kajian-kajian berkaitan kesejahteraan hidup telah dilakukan sejak tahun 1960an mencakupi kumpulan sasar tertentu dalam masyarakat iaitu pelajar universiti, remaja, masyarakat luar bandar dan komuniti nelayan serta aspek sosial yang berkaitan dengan pengaruh unsur keagamaan (Abd Wahab *et al.*, 2017). Faktor kewangan dan latar belakang pendidikan yang rendah dalam kalangan ketua keluarga dikatakan mempengaruhi tahap pencapaian dan pendidikan dalam masyarakat yang menyebabkan kemiskinan keluarga diwarisi daripada satu generasi ke generasi (Abdul Rashid & Samad, 2018). Penglibatan berterusan kerajaan dan badan bukan kerajaan (NGO) melalui program intervensi adalah penting untuk mengubah budaya dan kitaran garis kemiskinan bagi setiap kategori kemiskinan samada ianya *invisible poor*, *vulnerable poor*, kemiskinan kronik dan miskin bandar kerana setiap satu kategori ini memperlihatkan konteks kemiskinan yang berbeza dari aspek kelas, komuniti dan spatial (Talib, 2016). Kajian terhadap golongan asnaf di Selangor mendapati antara faktor utama yang menyumbang kepada kemiskinan adalah tahap pendidikan, bilangan ahli keluarga yang ramai dan tinggal dalam demografi penduduk yang sesak di bandar (Azman *et al.*, 2016). Golongan gelandangan pula didapati acapkali kehilangan tempat bergantung dan perlindungan dan seterusnya hilang hala tuju walaupun golongan ini menerima pelbagai sumber sokongan sosial daripada kerajaan dan orang awam (Mohd Dahlan & Bullare, 2017). Dapatan kajian sebegini menggambarkan kerapuhan struktur sosial dalam masyarakat iaitu seakan nada yang

sama diutarakan oleh Profesor Dr. Laily Paim dalam kuliah umumnya (Universiti Putra Malaysia [UPM], 2017a). Jika individu dewasa dan berkeluarga tidak mampu berhadapan dengan tekanan kemiskinan, bagaimana pula kanak-kanak yang hidup dalam persekitaran serba kekurangan?

Skim Bantuan Kanak-Kanak (BKK) yang diwujudkan untuk memberi peluang kepada kanak-kanak yang kurang bernasib baik agar dapat terus kekal bersama keluarga masing-masing didapati gagal untuk mengubah taraf hidup penerima bantuan kerana skim tersebut dikatakan tidak dapat memenuhi keperluan asas dan penerima atau keluarga penerima masih rentan kepada situasi ekonomi (UPM, 2017b). Kajian Ah *et al.* (2017) melaporkan tahap kesejahteraan subjektif kanak-kanak miskin di Malaysia yang diukur daripada penyertaan sosial secara sendirian, bersama rakan, di sekolah, bersama keluarga dan di dalam komuniti masih berada pada tahap sederhana. Laporan-laporan di atas memberi petunjuk akan kesukaran hidup sekelompok kanak-kanak di negara ini tidak seperti status negara makmur dan sejahtera yang diwar-warkan. Maka adalah tidak mengejutkan apabila laporan terkini United Nations Children's Fund (UNICEF) hasil kajian di kawasan perumahan flat di Kuala Lumpur menyatakan kira-kira 22 peratus kanak-kanak bawah umur 5 tahun mengalami pertumbuhan yang terbantut, 15 peratus mengalami kurang berat badan dan 23 peratus sama ada mengalami berat badan berlebihan ataupun obes (UNICEF Malaysia, 2018). Dilaporkan juga sebilangan besar kanak-kanak berusia 5 – 6 tahun tidak menghadiri prasekolah. Walaupun hampir semua kanak-kanak berusia 7 – 17 tahun bersekolah namun mereka tidak mempunyai ruang belajar yang kondusif dan hidup dalam persekitaran tidak selamat. Situasi yang dilaporkan adalah mengecewakan kerana Dasar Sosial Negara (DSN) yang digubal pada tahun 2003 telah menggariskan hampir 50 strategi bagi menjamin setiap individu, keluarga dan komuniti tanpa mengira kumpulan etnik, agama, budaya, gender dan fahaman politik serta wilayah dapat menyertai dan memberi sumbangan kepada arus pembangunan negara seterusnya menikmati kesejahteraan hidup secara berterusan (KPWKM, 2014).

Pendidikan telah lama disebut sebagai senjata utama untuk keluar daripada kemiskinan dan menjadi teras penting untuk membangunkan negara (Job, 2013; Ozturk, 2001; Vashisth, 2018). Peranan sekolah amat penting dalam membentuk tingkah laku dan perkembangan kanak-kanak untuk bersosialisasi dalam masyarakat. Sekolah turut berfungsi sebagai faktor pelindung yang menjamin keselamatan, memberi motivasi, mewujudkan persahabatan serta memberi pelbagai bentuk dorongan lain bagi menghasilkan pelajar berwatak positif (Osher *et al.*, 2014). Sistem sokongan sosial kanak-kanak dikatakan hanya memberi keutamaan terhadap penyediaan tempat tinggal manakala aspek pendidikan kurang diberi perhatian. Akibatnya, kanak-kanak daripada institusi jagaan gagal mencapai prestasi akademik yang baik berbanding rakan-rakan lain sebaliknya menghadapi pelbagai masalah disiplin (Stewart, 2012). Kepentingan program asuhan dan didikan awal kanak-kanak dalam institusi jagaan dihuraikan dengan baik oleh Klein (2016). Menurut Klein, antara manfaatnya, pertamanya selamat daripada pengabaian, penderaan dan persekitaran di rumah; keduanya, sihat daripada aspek fizikal, emosi dan mental, terlibat dengan aktiviti pembelajaran, meningkatkan keupayaan keluarga untuk menyediakan keperluan diri dan; ketiga, stabil mengurus situasi kehidupan harian dan hubungan keluarga.

Objektif kajian ini adalah untuk meninjau operasi Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Persendirian/Berkediaman) khususnya mengenai pelaksanaan program sokongan akademik; dan seterusnya menilai keupayaan institusi untuk merancang dan melaksanakan program sedemikian. Soalan-soalan yang ingin dijawab adalah:

- (i) Apakah bentuk program sokongan akademik yang terdapat di Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Persendirian/Berkediaman)?
- (ii) Adakah pengurusan institusi mempunyai keupayaan untuk merancang dan melaksanakan program sokongan akademik?

Kajian ini memberi implikasi terhadap (i) penilaian keupayaan Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Persendirian/Berkediaman) untuk menyediakan kemudahan dan peluang pendidikan untuk kehidupan kanak-kanak selepas keluar dari institusi, dan (ii) penilaian keberkesanan perkhidmatan pihak berwajib terhadap pengoperasian rumah kebajikan persendirian. Kepentingan utama hasil kajian ini adalah untuk membuka ruang kepada agensi-agensi di bawah kerajaan negeri untuk menyalurkan perkhidmatan, sokongan dan bantuan yang diperlukan sesuai dengan imej Kerajaan Negeri Selangor sebagai “Negeri Berkebajikan”.

METODOLOGI

Reka bentuk kajian bersandarkan kepada persampelan berkelompok yang memerlukan pengkaji melawat rumah kebajikan kanak-kanak yang telah dikenal pasti untuk meninjau persekitaran kehidupan para penghuni serta mendekati pihak pengurusan bagi mendapatkan maklumat latar belakang dan pengoperasian institusi. Interaksi bersemuka memungkinkan pengkaji untuk lebih memahami persekitaran institusi dan menggunakan terma penyelidikan yang sesuai, tambahan pula kalangan pentadbir institusi dijangka mempunyai pengalaman dan latar belakang yang berbeza-beza. Reka bentuk kajian yang memfokus kepada pemerhatian dan interaksi di lapangan serta triangulasi dokumen yang dilakukan oleh kumpulan penyelidik adalah sama seperti kaedah oleh Bani Ismail *et al.* (2018) yang melakukan kajian seumpama di Jordan. Populasi kajian meliputi rumah kebajikan kanak-kanak berkediaman milik perseorangan, swasta dan badan bukan kerajaan (NGO) di daerah Gombak, Hulu Langat, Hulu Selangor, Kuala Langat, Sabak Bernam, Sepang, Shah Alam dan Subang Jaya. Berdasarkan jadual persampelan populasi Krecjie dan Morgan (1970) semua institusi berdaftar dalam daerah-daerah ini disenaraikan sebagai sampel atau lokasi kajian (N35/S32). Amnya terdapat 67 buah rumah kebajikan kanak-kanak di Selangor yang diuruskan oleh NGO, orang perseorangan dan swasta (JKM, 2018). Dua daerah iaitu Petaling dan Klang yang mempunyai 31 buah institusi tidak termasuk dalam populasi kajian disebabkan tempoh kajian yang singkat, latar belakang perbandaran di lokasi serta faktor-faktor strategik. Selain dapat menjimatkan kos dan masa (Idris, 2013), Fraenkel dan Wallen (dalam Idris, 2013) menjelaskan bahawa persampelan berdasarkan prosedur saintifik boleh digeneralisasikan kepada populasi.

Bentuk dan skop soalan soal selidik dibangunkan oleh penyelidik telah mempertimbangkan keperluan maklumat yang diinginkan, latar belakang responden, kesediaan responden untuk memberikan maklum balas dan ketepatan jawapan yang diinginkan dan pengaruh persekitaran (Farooq, 2018; Roopa & Rani, 2012; Sreejesh *et al.*, 2014). Isu, persoalan dan objektif kajian terlebih dahulu dibincangkan bersama pakar bidang di peringkat dalaman universiti dan kemudiannya dibentangkan kepada jawatankuasa

kerajaan negeri bagi tujuan semakan kepentingan agensi dan kelulusan pembiayaan kewangan. Kumpulan penyelidik turut mendapatkan maklum balas daripada beberapa individu mewakili pengurusan rumah kebajikan untuk memastikan borang soal selidik yang dibangunkan dapat memenuhi kepentingan semua pihak. Lawatan ke lokasi kajian hanya dilakukan setelah pengkaji memperoleh surat sokongan dan kebenaran daripada agensi berwajib.

Borang soal selidik diedarkan kepada pengurus rumah kebajikan semasa lawatan. Bahagian A soal selidik adalah untuk mendapatkan maklumat latar belakang institusi khususnya mengenai program sokongan akademik yang disediakan, manakala Bahagian B untuk menilai keupayaan pengurusan untuk merancang program sokongan akademik di institusi. Program sokongan akademik dalam kajian ini adalah merujuk kepada fasiliti yang disediakan di institusi yang dapat digunakan oleh penghuni untuk tujuan pembelajaran dan aktiviti-aktiviti yang dianjurkan untuk mendorong pencapaian akademik penghuni samada secara langsung atau tidak langsung. Skop keupayaan mengurus meliputi keupayaan dalaman iaitu memahami visi dan misi, menyelami peranan pengurus, menyediakan persekitaran kondusif di institusi, dan latihan kepada kakitangan; manakala keupayaan luaran dirujuk sebagai membina hubungan dengan agensi awam, ibu bapa dan masyarakat, pihak sekolah, pengurusan kewangan, dan perancangan strategik. Kesemua item soal selidik dikaitkan kepada aspek perancangan dan pengurusan program sokongan akademik di institusi. Proses triangulasi atau menentu sah data yang dikumpul daripada temu bual dan pemerhatian di institusi disemak melalui temu bual dan semakan dokumen. Pelaporan skop kemahiran dan kesediaan para pentadbir di institusi untuk merancang dan mengurus program sokongan akademik adalah berdasarkan statistik deskriptif iaitu data diringkaskan kepada ukuran kecenderungan memusat mengambil nilai kekerapan (frekuensi), penengah (median) dan peratusan kekerapan (%) menggunakan perisian *Statistical Package for Social Science* (SPSS). Oleh kerana skala jawapan atau maklum balas soal selidik adalah ordinal, maka ukuran median boleh digunakan untuk menggambarkan fenomena kajian (Godino, n.d.). Median memberi nilai yang lebih seimbang dalam populasi (de Nijs & Klausen, 2013).

DAPATAN KAJIAN

Penyelidik telah melawat kesemua 35 Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Berkediaman – NGO/Swasta/Persendirian) di daerah Gombak, Hulu Langat, Hulu Selangor, Kuala Langat, Sabak Bernam, Sepang, Shah Alam dan Subang Jaya, Selangor. Jumlah tersebut mewakili 52% daripada senarai institusi berdaftar dengan Jabatan Kebajikan Masyarakat Negeri Selangor (JKM Selangor). Bagaimanapun hanya 27 buah institusi bersedia untuk terlibat dengan kajian manakala selebihnya menolak. Dua daerah tidak dilawati iaitu Petaling dan Klang disebabkan tempoh singkat kajian, peruntukan kewangan yang terhad serta faktor-faktor strategik.

Jadual 1

Lokasi dan Nisbah Institusi yang dilawati berdasarkan Daerah di Negeri Selangor

Bil.	Daerah di Negeri Selangor	Bil. Institusi ¹ Berdaftar	Institusi Dilawati ²	
			Jumlah	Nisbah
1.	Sabak Bernam	2	2	1.00
2.	Kuala Selangor	0	0	0.00
3.	Hulu Selangor	4	3	0.75
4.	Kuala Langat	1	1	1.00
5.	Hulu Langat	10	6	0.60
6.	Gombak	7	9	1.28
7.	Subang Jaya	5	4	0.80
8.	Shah Alam	4	5	1.25
9.	Sepang	3	2	0.66
10.	Klang	13	3	0.23
11.	Petaling	18	0	0.00
Jumlah		67	35	0.52

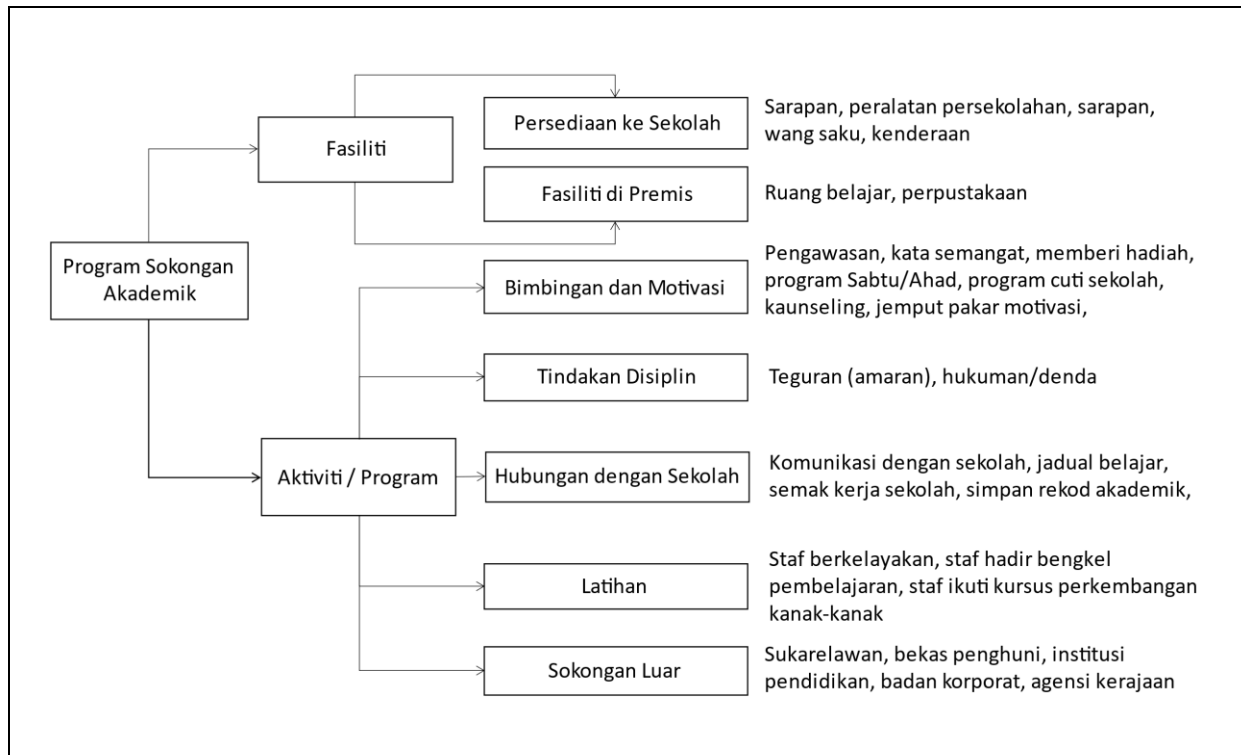
Bil. Institusi¹ – berdasarkan semakan tahun 2019

Institusi dilawati² – jumlah institusi yang dilawati dalam tempoh kajian (Jan – Dis 2019)

Perlaksanaan Program Sokongan Akademik

Program sokongan akademik di Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Persendirian/Berkediaman) dapat dikategorikan kepada dua bentuk iaitu (i) fasiliti yang disediakan, dan (ii) aktiviti/program yang dianjurkan, sukarelawan dan organisasi luar yang dapat mendorong kepada peningkatan prestasi akademik penghuni secara langsung atau tidak. Model dicadangkan seperti di Rajah 1. Fasiliti disediakan adalah merujuk kepada kemudahan-kemudahan yang dapat digunakan oleh penghuni untuk pembelajaran seperti perpustakaan dan ruang belajar. Ia turut mencakupi kemudahan untuk membantu pelajar ke sekolah seperti disediakan sarapan pagi, bekalan, wang saku, pengangkutan ke sekolah dan seumpamanya. Kajian mendapati semua institusi menunjukkan skor yang tinggi untuk memenuhi tanggungjawab memastikan kanak-kanak dapat mengikuti persekolahan dengan sempurna. Hampir kesemua institusi menyediakan keperluan asas persekolahan seperti beg sekolah, uniform sekolah, alat tulis dan sebagainya (100%), pengangkutan ke sekolah (100%), sarapan pagi (95%) dan memberikan wang saku (80%). Institusi yang tidak memberi wang saku menyediakan bekal untuk dibawa oleh kanak-kanak ke sekolah.

Jenis premis institusi yang dilihat dalam kajian ini adalah rumah teres, bangunan sebuah dan kompleks. Rumah kebajikan jenis premis kompleks mempunyai fasiliti yang lebih baik berbanding rumah teres. Semua institusi yang dilawati mempunyai pejabat untuk menerima tetamu. Fasiliti lain yang terdapat di institusi adalah bilik pengurus (85%), bilik belajar (85%), perpustakaan (74%), bilik kakitangan (74%), CCTV (70%), gelanggang permainan (67%) dan bilik kaunseling (63%). Rata-rata premis institusi adalah baik dan memberi jaminan terhadap perkembangan positif kanak-kanak.

Rajah 1. Model program sokongan akademik di Rumah Kebajikan Kanak-kanak (Persendirian/Berkediaman)

Antara premis yang menyediakan kemudahan serba lengkap adalah kompleks Rumah Bakti Dato' Harun dan Asrama Damai YBK Serendah yang memiliki asrama bertingkat, perpustakaan, surau, beberapa jenis gelanggang permainan dan perkhidmatan pengangkutan bas dan van untuk kegunaan penghuni. Institusi seperti Rumah Amal Cahaya Tengku Ampuan Rahimah (RACTAR) dan Persatuan Rumah Kebajikan Rita mempunyai bengkel kemahiran untuk memberi latihan kepada penghuni. Kamera litar tertutup (CCTV) memberi jaminan akan kawalan keselamatan manakala bilik kaunseling dapat dikaitkan kepada kualiti program kaunseling dan motivasi di sesebuah rumah kebajikan. Senarai fasiliti yang terdapat di institusi yang dilawati adalah seperti di Jadual 2 dan Rajah 2.

Bentuk kedua program sokongan akademik di Rumah Kebajikan Kanak-Kanak (Persendirian/Berkediaman) adalah aktiviti atau program yang menyokong pencapaian akademik penghuni yang dianjurkan oleh institusi, sukarelawan dan organisasi luar. Antaranya seperti memberi bimbingan dan motivasi, menguatkuasa disiplin, memperkukuh hubungan dengan pihak sekolah, memberi latihan kepada kakitangan dan mewujudkan jaringan serta menyelaraskan aktiviti yang melibatkan sukarelawan dan organisasi luar. Kajian mendapati hampir kesemua institusi menunjukkan kesungguhan untuk membimbing pelajaran kanak-kanak. Pengasuh mengawas kanak-kanak semasa sesi mengulangkaji (95%), menyemak kerja sekolah (100%) dan memberikan dorongan serta kata-kata semangat untuk merangsang kanak-kanak agar cemerlang dalam persekolahan (95%). Institusi turut menyediakan hadiah pelajar cemerlang (95%), menganjurkan sesi kaunseling untuk mengukuhkan jati diri kanak-kanak (80%) serta mengadakan aktiviti fizikal seperti bersukan dan seumpamanya secara berjadual (85%) untuk mengimbangi perkembangan jasmani, rohani dan spiritual kanak-kanak. Pengurusan institusi turut menguatkuasakan disiplin sebagai proses membentuk personaliti dan mengawal tingkah laku kanak-kanak. Ia dilakukan

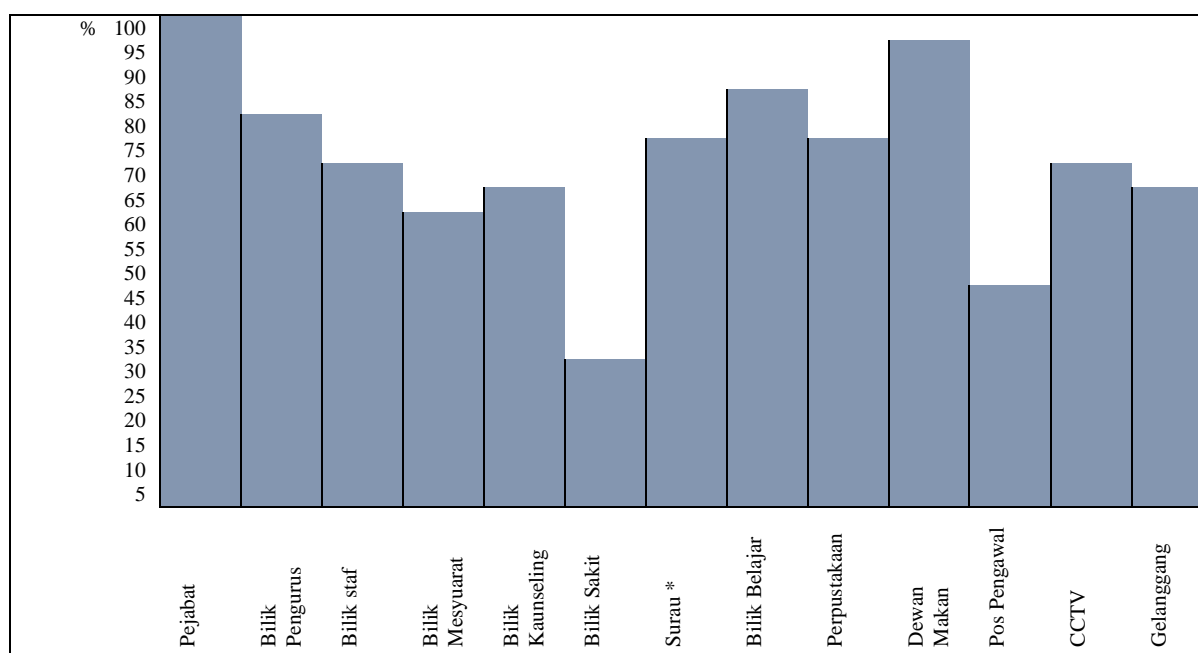

dengan memberikan teguran-teguran kepada kanak-kanak yang bermasalah (95%) termasuk juga mengenakan hukuman (85%).

Jadual 2

Fasiliti di Rumah Kebajikan Kanak-kanak (Persendirian/Berkediaman) di Negeri Selangor

Fasiliti	Pejabat	Bilik Pengurus	Bilik staf	Bilik Mesyuarat	Bilik Kaunseling	Bilik Sakit	Surau *	Bilik Belajar	Perpustakaan	Dewan Makan	Pos Pengawal	CCTV	Gelanggang	Lain-lain fasiliti
Bil Institusi	27	23	20	16	17	8	20	23	20	26	12	19	18	-
Peratus %	100	85.2	74.1	59.5	63.0	30.0	74.1	85.2	74.1	96.3	44.5	70.4	66.6	-

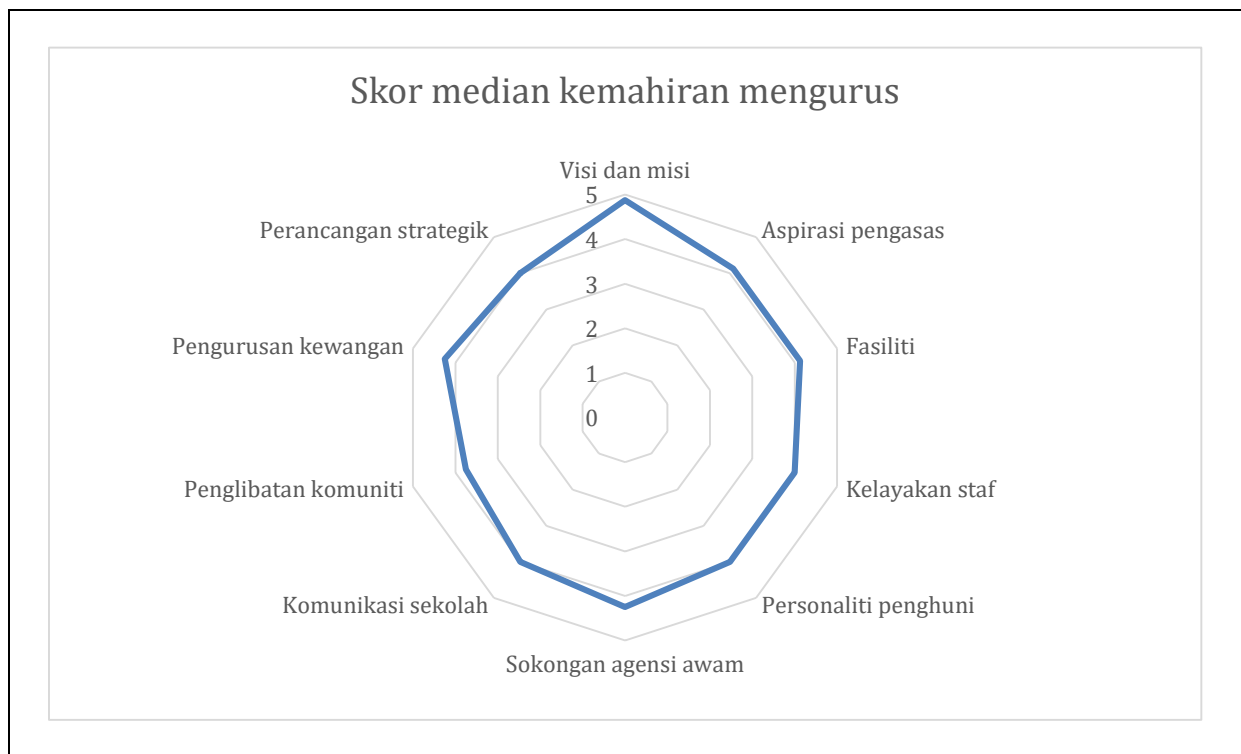
Rajah 2. Fasiliti di Rumah Kebajikan Kanak-kanak (Persendirian/Berkediaman) di Negeri Selangor

Kajian menunjukkan institusi mempamerkan skor yang tinggi berkaitan aspek perhubungan dengan sekolah dan secara tidak langsung dapat dijadikan petunjuk terhadap kesungguhan institusi untuk memastikan kanak-kanak cemerlang dalam persekolahan. Antara tindakan yang dibuat adalah memastikan adanya hubungan rasmi dengan pihak sekolah (90%), membeli buku kerja yang disarankan oleh sekolah (95%), merancang jadual belajar malam (100%), menyemak keputusan peperiksaan (100%), menyimpan rekod akademik (85%) serta memastikan pelajar turut terlibat dengan program-program yang dianjurkan sekolah pada hari Sabtu & Ahad (90%) dan cuti penggal persekolahan (90%). Latihan kakitangan turut diberi perhatian di institusi. Walaupun kebanyakan institusi memaklumkan mempunyai staf yang berkelayakan (80%) tetapi institusi turut menjemput pakar motivasi untuk meningkatkan keazaman dan tumpuan para penghuni dan kakitangan (85%). Pada masa yang sama institusi memastikan kalangan kakitangan mendapat latihan berkaitan teknik dan pendekatan pengajaran dan pembelajaran (60%) dan ilmu berkaitan perkembangan kanak-kanak (70%). Menyedari kesinambungan institusi sangat bergantung kepada

sumbangan luar maka institusi memastikan adanya jaringan yang baik dengan organisasi luar. Kajian menunjukkan institusi mendapat sokongan dan kerjasama daripada agensi dan jabatan kerajaan (70%). Penganjuran aktiviti-aktiviti di institusi pula turut melibatkan sumbangan badan korporat (80%), penglibatan institusi luar (85%), sukarelawan (95%) dan bekas penghuni (75%).

Keupayaan Institusi merancang Program Sokongan Akademik

Keupayaan institusi untuk merancang dan melaksanakan program sokongan akademik dinilai berdasarkan skop dalaman dan luar institusi. Skop dalaman adalah merujuk kepada keupayaan pengurusan untuk memahami visi dan misi institusi, menyelami aspirasi pengasas, mewujudkan keharmonian dalam kalangan penghuni, menyediakan persekitaran yang kondusif dan berterusan memberi latihan kepada kakitangan. Skop luaran merujuk kepada keupayaan pengurusan untuk mewujudkan jaringan dengan pihak sekolah, agensi awam, komuniti setempat, menjana pendapatan dan merangka perancangan strategik. Skor median keupayaan pengurusan institusi ditunjukkan di Rajah 3.

Rajah 3. Purata nilai skor median keupayaan pengurusan untuk merancang program sokongan akademik di institusi berdasarkan skala 1 – 5

Berdasarkan Rajah 2, skor tertinggi dicatatkan untuk keupayaan memahami visi dan misi institusi (4.875). Ianya bermaksud kumpulan pentadbir institusi sangat menghayati sejarah institusi, memahami halatuju institusi serta berkongsi wawasan institusi dengan warga institusi dan pihak berkepentingan. Walaupun institusi dihormati dan disantuni oleh masyarakat, namun tidak semua sebegitu. Kumpulan pentadbir institusi menunjukkan skor median yang tinggi bagi keupayaan untuk menyelami peranan pengasas (4.125) dan menyediakan persekitaran kondusif di institusi (4.125). Ianya bermaksud kalangan individu

yang memikul tanggungjawab tertinggi dalam institusi adalah berpengalaman dan mempunyai kemahiran, tabah menghadapi cabaran dan memberi tumpuan sepenuh masa kepada pengurusan institusi serta sangat mementingkan aspek akademik penghuni. Menurut kumpulan pentadbir institusi, kemudahan yang terdapat di institusi adalah mencukupi, selamat, selesa dan berkualiti serta dapat memenuhi keperluan penghuni untuk institusi menganjurkan aktiviti berkaitan sokongan akademik. Skor yang tinggi juga dicatatkan untuk keupayaan memastikan kakitangan dan pengasuh diberi latihan yang diperlukan (4.00) serta membentuk tingkah laku dan sahsiah penghuni (4.00). Ianya bermaksud pengasuh dan penjaga mempunyai personaliti yang baik iaitu dianggap sebagai jujur, ikhlas dan baik budi disamping mempunyai kelulusan akademik yang sesuai serta berpengalaman dan mahir. Pengasuh dan penjaga sangat dihormati dalam kalangan penghuni. Kanak-kanak di institusi dilaporkan sebagai mempunyai tingkah laku terpuji, bercita-cita, sedar akan kepentingan akademik dan menunjukkan prestasi yang cemerlang di sekolah.

Jadual 3

Skor maklumbalas pengurusan institusi terhadap skop keupayaan dalaman iaitu memahami visi dan misi institusi, menyelami peranan pengasas, menyediakan persekitaran kondusif, latihan kakitangan dan membentuk tingkah-laku dan sahsiah penghuni.

Visi dan Misi Institusi				
Statistik	Menghayati sejarah penubuhan	Memahami halatuju institusi	Berkongsi wawasan	Institusi disantuni masyarakat
Median	5.00	5.00	5.00	4.50
Sisihan Piawai	0.883	0.759	0.607	1.056
Peranan Pengasas				
Statistik	Berpengalaman & mahir	Tabah	Sepenuh masa	Mengutamakan kecemerlangan akademik
Median	4.00	4.00	4.00	4.50
Sisihan Piawai	0.851	0.967	0.671	0.607
Fasiliti Institusi				
Statistik	Mencukupi	Selamat dan selesa	Memenuhi keperluan penghuni	Sesuai untuk aktiviti akademik
Median	4.00	4.00	4.00	4.50
Sisihan Piawai	1.170	0.733	0.865	0.745
Kelayakan Kakitangan dan Pengasuh				
Statistik	Penting akademik	Bercita-cita	Tingkah laku Terpuji	Cemerlang di sekolah
Median	4.00	4.00	4.00	4.00
Sisihan Piawai	0.733	0.671	0.718	0.686
Personaliti Penghuni (Kanak-Kanak)				
Statistik	Penting akademik	Bercita-cita	Tingkah laku Terpuji	Cemerlang di sekolah
Median	4.00	4.00	4.00	4.00
Sisihan Piawai	0.733	0.671	0.718	0.686

Pengurusan institusi mendapat sokongan dan kerjasama yang baik daripada agensi berwajib (4.75). Institusi dapat mematuhi keperluan perundangan iaitu peraturan-peraturan dan syarat-syarat yang ditetapkan untuk penubuhan dan pengoperasian. Menurut kalangan pentadbir, mereka mendapat bimbingan, dipermudahkan apabila berurusan dan institusi juga dikatakan mempunyai imej yang baik dari kaca mata agensi berwajib. Skor median yang tinggi turut dicatatkan untuk keupayaan pengurusan kewangan (4.25). Namun begitu walaupun dilaporkan sebagai telus dan mengutamakan keperluan akademik, sumber kewangan adalah tidak mencukupi dan terlalu bergantung kepada dana dalaman. Institusi mendapat skor median yang agak baik bagi keupayaan mewujudkan hubungan dan komunikasi berkesan dengan pihak sekolah dan merangka perancangan strategik (4.00). Institusi dilaporkan berhubung dengan pihak sekolah dan pihak sekolah juga dikatakan bersedia membantu institusi. Kanak-kanak penghuni institusi mempunyai imej yang baik di sekolah dan sekolah turut mengadakan program khas untuk kanak-kanak penghuni institusi. Institusi dilaporkan sebagai aktif berpersatuan dan menjalin hubungan yang baik dengan pihak berkuasa tempatan (PBT). Aktiviti di institusi turut dihebahkan dan mendapat perhatian organisasi korporat. Skor terendah keupayaan pengurusan adalah untuk menarik penglibatan ibu bapa dan komuniti (3.75). Penglibatan ibu bapa dianggap sebagai sederhana, namun demikian masyarakat setempat menunjukkan sensitiviti yang baik terhadap institusi. Persekitaran di sekeliling institusi dianggap sebagai positif dan para penghuni dikatakan sebagai mesra masyarakat.

Jadual 4

Skor maklumbalas pengurusan institusi terhadap skop keupayaan luaran iaitu mendapatkan kerjasama agensi berwajib, sokongan sekolah, penglibatan ibu bapa dan komuniti, menjana pendapatan, dan perancangan strategik.

Statistik	Kerjasama Agensi Awam			
	Patuhi syarat penubuhan	Mudah berurusan	Mendapat bimbingan	Imej institusi baik
Median	4.00	4.00	4.00	5.00
Sisihan Piawai	1.005	0.718	0.745	0.503
Statistik	Sokongan Sekolah			
	Menghubungi sekolah	Sekolah membantu	Imej baik penghuni	Program khas
Median	4.00	4.00	4.00	4.00
Sisihan Piawai	0.671	0.716	0.718	0.988
Statistik	Penglibatan Ibu Bapa dan Komuniti			
	Ibu bapa prihatin	Masyarakat sensitif	Persekitaran positif	Mesra masyarakat
Median	3.00	4.00	4.00	4.00
Sisihan Piawai	0.826	0.696	0.716	0.671
Statistik	Pengurusan Kewangan			
	Stabil	Telus	Utama Akademik	Bergantung sumber dalaman
Median	3.50	4.50	5.00	4.00
Sisihan Piawai	0.940	0.681	0.754	0.795

Statistik	Hubungan Strategik			
	Berpesatuan	Hubungan baik agensi awam	Perkongasian maklumat	Sumbangan korporat
Median	4.00	4.00	4.00	4.00
Sisihan Piawai	0.852	0.894	0.852	0.696

PERBINCANGAN DAN IMPLIKASI KAJIAN

Pengalaman dan kemahiran pengurus rumah kebajikan yang diperhatikan dalam kajian ini merupakan faktor terpenting yang dapat menjamin keberkesanan pengurusan institusi sosial sepertimana ditekankan oleh Bani Ismail *et al.* (2018). Prinsip pengurusan institusi sosial seperti rumah kebajikan kanak-kanak dikatakan menyamai pengurusan organisasi korporat maka para pentadbir disaran mengambil inisiatif untuk mendalami ilmu motivasi dan kepimpinan, menguji keberkesanan amalan mereka dan didokumentasikan agar amalan tersebut dapat ditambah baik daripada semasa ke semasa (Fisher, 2009). Pada masa yang sama program keibubapaan perlu diterapkan kepada para pengasuh untuk membantu mereka menangani tekanan berhadapan pelbagai karenah kanak-kanak sekaligus memberi impak dalam meningkatkan kesejahteraan subjektif kanak-kanak supaya mereka lebih bahagia dan berpuas hati dengan kehidupan (Dahlan, 2016). Kemampuan para pengasuh untuk bersifat penyayang dan mengambil berat keperluan bukan akademik kanak-kanak perlu diselaraskan dengan peningkatan kemahiran teknik pengajaran untuk memperbaiki pencapaian akademik kanak-kanak (Meka, 2013). Aktiviti seperti melukis jika dibuat dengan terancang dapat merawat sosio-emosi kanak-kanak bermasalah dengan cara melatih mereka mengawal diri, bersimpati dan bekerjasama (Zakaria *et al.*, 2021). Kajian ini menunjukkan hubungan ibu bapa terhadap tanggungan yang mereka tinggalkan di institusi adalah rendah. Menurut Abdullah (2019) pendekatan holistik dengan melibatkan kerjasama pelbagai sektor sangat penting dalam menyediakan sokongan sosial kepada keluarga yang memerlukan penjagaan. Penjagaan dalam keluarga tidak harus dilihat sebagai urusan peribadi tetapi penglibatan seluruh komuniti. Di negara-negara Eropah amalan meletakkan jagaan kanak-kanak bersama keluarga angkat atau lain-lain program yang berorientasikan keluarga lebih diterima berbanding penjagaan di institusi kebajikan (University of Birmingham, 2007).

Mohamad Ashray (2017) telah mencadangkan empat tindakan untuk menambahbaik pengurusan institusi sosial yang boleh diadaptasi kepada pengurusan program sokongan akademik di rumah kebajikan kanak-kanak. Pertama, menggalakkan penglibatan kerajaan negeri supaya memainkan peranan yang lebih besar melalui pembiayaan daripada peruntukan zakat dan wakaf. Kedua, menyokong institusi persendirian yang terbukti sumbangannya dengan memberikan terma geran, mekanisma pembiayaan dan pembinaan kapasiti yang berorientasikan tempoh yang lebih panjang untuk memastikan perkhidmatan di institusi sosial lebih berakauntabiliti. Ketiga, menubuhkan sebuah majlis untuk memperkukuh hubungan dan kolaborasi antara agensi awam dan institusi sosial persendirian. Akhirnya, menyediakan rangka kerja kebangsaan yang jelas berkaitan aktiviti kebajikan terutamanya dengan mengambil kira dasar penjagaan yang melibatkan institusi persendirian dan kerja-kerja sukarelawan supaya definisi, parameter, mekanisme pembiayaan dan peraturan dapat dilaksanakan. Ia penting agar sektor kebajikan sosial persendirian dapat dipertimbangkan dengan lebih baik, ditadbir dan dikawal selia seterusnya menjamin kanak-kanak di institusi kebajikan persendirian dilayan dengan lebih baik dan mampan.

Implikasi terhadap Operasi Rumah Kebajikan Kanak-kanak

Status negeri termaju bukan jaminan kemakmuran negeri dapat dirasai semua. Catatan jumlah rekod tertinggi daftar rumah kebajikan, penghuni dan penerimaan bantuan kanak-kanak bukan juga petunjuk yang baik untuk mengangkat status sebagai 'negeri berkebajikan' walaupun daripada sudut pandang yang lain ia mencerminkan sedemikian. Keengganan sebilangan institusi untuk terlibat dengan kajian menimbulkan persoalan terhadap cabaran dan masalah dihadapi institusi. Perbezaan antara daftar rekod agensi berwajib dengan pemerhatian di lapangan menambahkan kebimbangan akan kesukaran hidup dialami kanak-kanak. Beberapa institusi didapati berada pada lokasi yang berbeza, tamat tempoh sahlaku pendaftaran dan tidak beroperasi. Ini membayangkan kesukaran hidup dan suasana buruk dalam masyarakat sekiranya kanak-kanak yang menghuni rumah kebajikan terpaksa keluar tanpa hala tuju. Agensi berwajib dan masyarakat sekeliling disaran lebih peka atas kesedaran bahawa kelangsungan hidup masyarakat sangat bergantung kepada kesediaan setiap anggota masyarakat untuk memikul tanggungjawab dan menyedari setiap seorang mempunyai peranan yang saling melengkapi antara satu sama lain.

Implikasi terhadap Pendidikan Kanak-Kanak di Rumah Kebajikan

Kejayaan masa hadapan dan perubahan hidup kanak-kanak adalah sesuatu yang diharapkan oleh pengusaha rumah kebajikan setelah segala pengorbanan dilakukan. Kesungguhan institusi menyediakan program sokongan akademik memerlukan sokongan menyeluruh daripada sistem persekolahan selain sumbangan yang lebih sistematik dan terarah daripada sukarelawan atau organisasi luar agar setiap aktiviti yang dilakukan di rumah kebajikan tidak hanya bersifat bermusim sebaliknya saling melengkapi bagi suatu tempoh panjang yang dirancang. Sistem sekolah semakin pelbagai akibat perubahan silibus, penerapan teknologi dalam pembelajaran, ukuran pengantarabangsaan dan seumpamanya. Maka adalah dituntut agar program sokongan akademik di rumah kebajikan kanak-kanak diangkat selaras dengan perubahan dan keperluan terkini sistem persekolahan. Kelemahan dan kesukaran yang dikesan dalam pengurusan program sokongan akademik di institusi kebajikan sewajarnya diambil ikhtibar oleh institusi pendidikan di peringkat negeri khususnya yang berkaitan dengan kepentingan negeri untuk menghulurkan bantuan yang diperlukan. Antaranya menyediakan latihan kemahiran kepada kakitangan rumah kebajikan termasuk sukarelawan mengenai ilmu perkembangan kanak-kanak, sosiologi masyarakat, perundangan dan seumpamanya. Polisi dan suatu titik rujukan persefahaman bersama perlu dibincangkan untuk menyelaras sumbangan dan kerja-kerja sosial organisasi luar daripada badan korporat, pertubuhan dan orang awam agar ianya benar-benar memberi impak yang diharapkan terhadap pengurusan berkesan program sokongan akademik di rumah kebajikan kanak-kanak persendirian.

KESIMPULAN

Peranan rumah kebajikan kanak-kanak persendirian tidak terhad kepada penjagaan tetapi para penghuni turut diberi pendidikan wajib dan mengikuti pelbagai program pembangunan diri yang dianjurkan oleh institusi, sukarelawan dan organisasi luar. Program sokongan akademik di institusi dapat dikategorikan kepada dua bentuk iaitu penyediaan fasiliti dan penganjuran program mencakupi aktiviti bimbingan dan motivasi termasuk menguatkuasa tindakan disiplin. Penganjuran program sokongan akademik diperkukuh dengan memastikan adanya

hubungan baik institusi dengan pihak sekolah dan sukarelawan luar serta memberi latihan berterusan kepada kakitangan. Institusi mempunyai pentadbir yang berkelayakan dan berpengalaman, manakala kakitangan memiliki kelulusan akademik yang sesuai. Pentadbir di institusi menunjukkan skor median yang tinggi terhadap keupayaan merancang dan melaksanakan program sokongan akademik.

PENGHARGAAN

Kajian ini dibiayai oleh Geran Penyelidikan Kerajaan Negeri Selangor (GPNS) melalui Universiti Selangor (UNISEL) yang diluluskan bagi tempoh 12 bulan antara November 2018 sehingga November 2019 [No. Geran: UNISEL/CRIL/600/12/18(175)].

RUJUKAN

- Abdullah, F. (2019). Berkongsi tanggungjawab dalam penjagaan tidak formal. Dalam *Paradigma Sosial 2019*. Institut Sosial Malaysia, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan. Kuala Lumpur. <http://www.ism.gov.my/en/services/publications-journals/publications>
- Abdul Rashid, S. M., & Samad, N. (2018). Kemiskinan keluarga dan pengaruhnya terhadap tahap pendidikan rendah masyarakat luar bandar: Kajian kes di jajahan Bachok, Kelantan. *e-Bangi Journal of Social Sciences and Humanities*, 13(2), 11-23. <http://ejournal.ukm.my/ebangi/article/download/26796/8239>
- Abd Wahab, M. A., Abdul Ghani, N., & Yusof, H. (2017). Perbincangan awal kajian lepas berkaitan kesejahteraan hidup. *Proceeding of International Conference of Empowering Islamic Civilization*, Kuala Terengganu, Malaysia. https://www.unisza.edu.my/itic2017/images/37_Muhammad_Ammar_Norizan__Hafiah_Yusof_Perbincangan_Awal_Kajian_Lepas_Berkaitan_Kesejahteraan_Hidup.pdf
- Ah, S. H. A. B., Omar, N., & Azman, Z. (2017). Penyertaan sosial dan indeks kesejahteraan sosial subjektif kanak-kanak miskin di Malaysia. *Akademika*, 87(2), 105-118. <http://ejournals.ukm.my/akademika/article/view/13621/6202>
- Alzaharani, M., Alharbi, M., & Alodwani, A. (2019). The effect of social-emotional competence on children academic achievement and behavioral development. *International Education Studies*, 12(12): 141-149. <https://doi.org/10.5539/ies.v12n12p141>
- ASEAN Secretariat. (2019). *ASEAN statistical yearbook 2019*. https://www.aseanstats.org/wp-content/uploads/2020/10/ASYB_2019-rev20201031.pdf
- Awang, A., Hadi, A. S., Md Jahi, J., Ahmad, A., & Harman Shah, A. H. (2006). Mendefinisi semula makna kualiti hidup masyarakat bandar dalam konteks ilmu sosial. *Malaysian Journal of Environmental Management*, 7, 19-32. https://www.researchgate.net/publication/305682704_Mendefini_semula_makna_kualiti_hidup_masyarakat_bandar_dalam_konteks_ilmu_sosial/link/579960db08aeb0ffcd08d2c5/download
- Azman, A. S., Mat Nor, F., & Mawar, M. Y. (2016). Realiti kemiskinan bandar di kalangan asnaf di Selangor: Satu kajian empirikal. *Proceeding of the 2nd International Conference on Economics & Banking 2016 (2nd ICEB)*, 24th – 25th May 2016. Bandar Seri Putera, Selangor, Malaysia. <http://conference.kuis.edu.my/iceb2016/e proceedings/EB015.pdf>
- Bani Ismail, L., Hindawi, H., Awamleh, W., & Alawamleh, M. (2018). The key to successful management of child care centres in Jordan. *International Journal of Child Care and Educational Policy*, 12(3), 1-19. <https://ijccep.springeropen.com/articles/10.1186/s40723-018-0042-5>
- Dahlan, T. (2016). Mindful parenting program in improving parenting skills of orphanage caregivers at Rumbela Muthamainnah-Bandung. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 5, 57-64. <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/SAECJ/article/view/991>
- de Nijs, R., & Klausen, T. L. (2013). On the expected difference between mean and median. *Electronic Journal of Applied Statistical Analysis*, 6(1), 110-117. <https://doi.org/10.1285/i20705948v6n1p110>
- Fisher, E. A. (2009). Motivation and leadership in social work management: A review of theories and related studies. *Administration in Social Work*, 33, 347–367. <https://doi.org/10.1080/03643100902769160>
- Godino, J. D. (n.d.). *Studying the median: A framework to analyse instructional processes in statistics education*. https://www.researchgate.net/profile/Juan_Godino/publication/335170114_STUDYING_THE_MEDIA

- N_A_FRAMEWORK_TO_ANALYSE_INSTRUCTIONAL_PROCESSES_IN_STATISTICS_EDUCATION/links/5d543390458515304074da93/STUDYING-THE-MEDIAN-A-FRAMEWORK-TO-ANALYSE-INSTRUCTIONAL-PROCESSES-IN-STATISTICS-EDUCATION.pdf
- Idris, N. (2013). *Penyelidikan dalam pendidikan* (Edisi kedua). McGraw Hill Education.
- Jabatan Kebajikan Masyarakat (2018). *Pelan strategik kerja sosial 2018-2020*. <http://www.jkm.gov.my/jkm/uploads/files/penerbitan/Pelan%20Strategik%20Kerja%20Sosial%20JKM%202018%20Final.pdf>
- Jabatan Kebajikan Masyarakat (2018). *Laporan statistik tahunan 2018*. [https://www.jkm.gov.my/jkm/uploads/files/Bahagian%20Kawalan%20Standard/OP%20Standard/OP%20FINAL%20FINAL%20FINAL%20Buku%20Laporan%20Statistik%202017%20JKM\(1\).pdf](https://www.jkm.gov.my/jkm/uploads/files/Bahagian%20Kawalan%20Standard/OP%20Standard/OP%20FINAL%20FINAL%20FINAL%20Buku%20Laporan%20Statistik%202017%20JKM(1).pdf)
- Jabatan Kebajikan Masyarakat (2017). *Laporan statistik 2017*. <http://www.jkm.gov.my/>
- Job, K. E. O. M. (2013). The role of education in national development: Nigerian experience. *European Scientific Journal*, 9(28), 1857-7881. <https://ejournal.org/index.php/esj/article/viewFile/1900/1842>
- Klein, S. (2016). *Promising evidence regarding the benefits of early care and education for children in the child welfare system*, OPRE Report # 2016-68, Washington, DC: Office of Planning, Research and Evaluation, Administration for Children and Families, U.S. Department of Health and Human Services. <https://pdfs.semanticscholar.org/39a9/9d69e1e79d3800b30768a210df2f08a4cf55.pdf>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sampel size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610. https://home.kku.ac.th/sompong/guest_speaker/KrejcieandMorgan_article.pdf
- Kementerian Pembangunan Wanita Keluarga dan Masyarakat. (2019). *Perangkaan wanita, keluarga dan masyarakat*. <https://www.kpwkm.gov.my/kpwkm/uploads/files/Penerbitan/Buku%20Perangkaan/buku%20KPWKM%202019%20pdf.pdf>
- Kementerian Pembangunan Wanita Keluarga dan Masyarakat. (2018). *Laporan statistik tahunan Jabatan Kebajikan Masyarakat 2018*. https://www.jkm.gov.my/jkm/uploads/files/penerbitan/inlay_statistik_v5_final.pdf
- Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat. (2014). *Pelan strategik KPWKM 2013-2017*. <https://www.kpwkm.gov.my/kpwkm/uploads/files/Penerbitan/Plan/Pelan%20Strategik%20KPWKM.pdf>
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2020). *Perangkaan pendidikan Malaysia 2020*. <https://www.moe.gov.my/menumedia/media-cetak/penerbitan/terbitan/buku-perangkaan-pendidikan-malaysia>
- Meka, J. A. (2013). When caring isn't enough: Meeting the needs of refugee children through culturally responsive teaching. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 2, 85-104. <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/SAECJ/article/view/941>
- Mohamad Ashray, F. S. (2017). The role of government and voluntary welfare sector in Malaysia. *International Journal of Social Policy and Welfare*, 13, 29-47. <http://www.ism.gov.my/en/services/publications-journals/publications>
- Mohd Dahlan, M. F., & Bullare, M. I. (2017). Kesejahteraan hidup dalam kalangan gelandangan. *Jurnal Psikologi dan Kesehatan Sosial*, 1, 53-62. https://www.researchgate.net/publication/325191003_Kesejahteraan_Hidup_Dalam_Kalangan_Gelandangan/link/5afce5530f7e9b98e03e9768/download
- Mokshein, S. E., Wong, K. T., & Ibrahim, H. (2016). Trends and factors for dropout among secondary school students in Perak. *Journal of Research, Policy & Practice of Teachers & Teacher Education*, 6(1), 5-15. <https://ejournal.upsi.edu.my/index.php/JRPPTTE/article/view/208>
- Osher, D., Kendziora, K., Spier, E., & Garibaldi, M. L. (2014). *School influences on child and youth development*. https://www.researchgate.net/publication/300827881_School_Influences_on_Child_and_Youth_Development/citation/download
- Ozturk, I. (2001). The role of education in economic development: A theoretical perspective. *Journal of Rural Development and Administration*, XXXIII(1), 39-47. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1137541&download=yes
- Singar, S. N., & Zainuddin, A. (2017). Exploring the school dropout factors among indigenous students in Melaka. *Journal of Administrative Science Special Edition: Socio-Economic Issue*, 14(3), 1-13. https://jas.uitm.edu.my/images/SPECIALITIONVOL3_2017/3.pdf
- Stewart, K. (2012). *The connection between permanency and education in child welfare policy*, 9 *Hastings Race & Poverty L.J.* 511 (2012). https://repository.law.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1114&context=fac_articles

- SUHAKAM. (2005). *Konvensyen mengenai hak kanak-kanak*. <http://www.suhakam.org.my/wp-content/uploads/2013/11/Kon-HakKanak22005.pdf>
- Talib, K. A. (2016). Dilema kemiskinan: Falsafah, budaya dan strategi. *Akademika*, 86(2), 65-78. <http://doi.org/10.17576/akad-2016-8602-05>
- UNICEF Malaysia (2019). *Children out of school. Malaysia: The Sabah context*. [https://www.unicef.org/malaysia/media/921/file/Out%20of%20School%20children%20\(OOSCI\)%20Accessible%20version.pdf](https://www.unicef.org/malaysia/media/921/file/Out%20of%20School%20children%20(OOSCI)%20Accessible%20version.pdf)
- UNICEF Malaysia (2018). *Kanak-kanak pinggir: Satu kaji selidik mengenai kemiskinan dan penafian hak kanak-kanak bandar di flat kos rendah di Kuala Lumpur*. United Nations Children's Fund. www.unicef.org/malaysia
- Universiti Putra Malaysia. (2017a). *Siri kuliah umum. Kemiskinan & kerentanan: Penelitian konsep dan pengukuran dalam era Revolusi Industri 4.0 oleh Profesor Dr. Laily Paim*. Serdang: Universiti Putra Malaysia. http://www.pnc.upm.edu.my/upload/dokumen/20181019172347PROF._LAILY_INAUGURAL.pdf
- Universiti Putra Malaysia. (2017b). *Laporan akhir. Kajian keberkesanan bantuan kewangan Jabatan Kebajikan Masyarakat, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat*. UPM Consultancy & Services Sdn bhd (A subsidiary of UPM Holdings). <http://www.jkm.gov.my/>
- University of Birmingham. (2007). *De-institutionalising and transforming children's services: A guide to good practice*. <http://www.globaldisabilityrightsnow.org/sites/default/files/related-files/262/De-institutionalizing%20and%20Transforming%20Children%E2%80%99s%20Services%20A%20Guide%20to%20Good%20Practice.pdf>
- Vashisth, S. (2018). Role of education in nation building. *Journal of Humanities and Social Science*, 23(7), 52-54. <http://www.iosrjournals.org/iosr-jhss/papers/Vol.%2023%20Issue7/Version-7/F2307075254.pdf>
- Young, P. H., & Hee, C. Y. (2017). Factors affecting emotional, behavioral problems in early adolescence: A multilevel model study. *Journal of Korean Academy of Community Health Nursing*, 28(4): 482-493. <http://dx.doi.org/10.12799/jkachn.2017.28.4.482>
- Zakaria, M. Z., Yunus, F., & Mohamed, S. (2021). Drawing activities enhance preschoolers socio emotional development. *Southeast Asia Early Childhood Journal*, 10(1), 18-27. <https://doi.org/10.37134/saecj.vol10.1.2.2021>